

YOSH AVLODDA MILLIY RUHNI, VATANGA, ONAGA BO'LGAN MUHABBATNI
SHAKLLANTIRISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7548512>

ELSEVIER

Irsaliyeva Sarvinoz Abduraufovna

Sirdaryo Ixtisoslashtirilgan
San'at maktab-internati
Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Received: 17-01-2023
Accepted: 18-01-2023
Published: 22-01-2023

Abstract: Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov shunday ta'rif beradi: "Ma'naviyat - insonni ruhan poklanish, qalban ulg'ayishga chorlaydigan, odamning ichki dunyosi, irodasini baquvvat, iymon-e'tiqodini butun qiladigan, vijdonini uyg'otadigan beqiyos kuch, uning barcha qarashlarining me'zonidir." Ahloq - kishining tabiati, muomala xatti-harakat odobi.

Keywords: Vatan, tarbiya, ma'naviyat, ahloq, til, ona tili, millat, xalq, maktab, bola, ta'lim.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 17-01-2023
Accepted: 18-01-2023
Published: 22-01-2023

Abstract: First President Islam Karimov defines it as follows: "Spirituality is an incomparable force that calls a person to spiritual purification, spiritual growth, strengthens the inner world of a person, strengthens his will, completes his faith, and awakens his conscience. is the criterion of all views. "Morality is the nature of a person, behavior is the manner of behavior.

Keywords: Motherland, education, spirituality, morality, language, mother tongue, nation, people, school, child, education.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 17-01-2023
Accepted: 18-01-2023
Published: 22-01-2023

Abstract: Первый Президент Ислам Каримов определяет ее следующим образом: «Духовность – это несравненная сила, которая призывает человека к духовному очищению, духовному росту, укрепляет внутренний мир человека, укрепляет его волю, дополняет его веру и убеждения, пробуждает его совесть. является критерием всех воззрений."Мораль есть характер человека, поведение есть манера поведения.

Keywords: Родина, воспитание, духовность, нравственность, язык, родной язык, нация, народ, школа, ребенок, образование.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Odamzot dunyoga kelibdiki, hayoti davomida doimiy ravishda ma'lum bir narsalarga his-tuyg'ularga ehtiyoj sezadi va ushbu ehtiyojlarini o'zi bilib-bilmagan holda ba'zan qisman, ba'zan esa to'liq bir shaklda to'ldirib yashaydi. Shunday ekan, inson umri mobaynida dastlab o'zi bilmagan holda keyinchalik esa shaxsan o'zi ongli ravishda anglagan shaklda qondiri-ladigan ehtiyojlardan biri bu tarbiyadir.

Negaki, aynan tarbiyalash bola uchun dastlab anglanma-gan shaklda ota-ona va boshqa mas'ul shaxslar tomonidan amalga oshirilsa, keyinchalik bola ulg'ayganidan so'ng ongli jarayonga aylanadi, chunki bola o'z aqlini tanib boshlagandanoq o'zini ma'lum narsalardan torta boshlaydi, bu uning yurish-turishida xulqida namoyon bo'ladi. Tarbiyaning shunday turi mavjudki, u shaxsni

boshqalardan ajratib turuvchi yetakchi mezonlardan biri sifatida xizmat qiladi va inson unga umri davomida ehtiyoj sezib shu ehtiyojini qondirib borishga harakat qiladi. Tarbiyaning bunday turi ma'naviy-ahloqiy tarbiya deb ataladi va uning bosh g'oyasi ma'naviyat, ahloq, tarbiya so'zlari negizidan kelib chiqadi. Bu so'zlarga o'zbek tilining izohli lug'atida quyidagicha ta'rif beriladi. Ma'naviyat - moddiy hayot bilan yonma-yon yuradigan, xalq va jamiyat hayotining ajralmas qismi bo'lgan ijtimoiy hodisa.

Tarbiya - rivojlantirish, parvarish qilish, o'stirish, o'rgatish, ilm berish. Ta'lim, ahloq-odob va shu kabilarni o'rgatib singdirib insonni voyaga yetkazish. Har bir kasbning o'z quroli bo'lganidek ma'naviy-ahloqiy tarbiyaning qurollaridan biri bu so'z - o'z ona tilida jaranglagan so'zdir. Bu fikrga kelishimizga sabab, aynan ma'naviyati-miz va ahloqimizni sayqallab, yuksaltirib borayotgan har qanday vosita, avvalo, ona tilimizda shakl-u shamoyil oladi. Shundan ekan ona tilimizda ruhiy qudrat bor.

Yosh avlodda milliy ruhni, vatanga, onaga bo'lgan muhabbatni shakllantiradigan, uni asrab-avaylaydigan ichki xis tuyg'ular, avvalo, ona tili yordamida singdirilishi hech kimga sir emas, albatta. Buning sababini tilshunos olimlarimiz quyidagicha ifodalaydi: Til xalq-ning, millat ruhining betakror va hech zamonda xira tortmas ko'zgusi hisoblanadi. Har bir tilda shu til egasi bo'lgan millatning saviyasi, ruhiyati aks etadi. Shuning uchun ham bolaning tili ona tili sifatida chiqib, ona tili sifatida kamol topgandagina uning shuurida tom ma'nodagi milliy ruh barqaror bo'ladi.

Yosh avlod ma'naviy-ahloqiy tomondan dunyoga kelgan kundanoq tarbiyalanib boradi. Chunki ma'naviy-ahloqiy jihatdan tarbiyalash-ning ilk uchqunlari go'dak dunyoga kelib onasini ko'rgan paytdanoq boshlanadi desak mubolag'a bo'lmaydi. Shunday ekan, ona tili bola ongiga ona allasi-yu, ona mehri bilan singadi. Negaki, aynan go'dak uchun ona tili bilan aytilgan ona allasi, uning erkalashlari tarbiyaning bu turiga zamin bo'ladi.

Bejizga Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov " Jamiki ezgu fazilatlar inson qalbiga, avvalo, ona allasi, ona tilining betakror jozibasi bilan singadi. Ona tili - bu millat ruhidir. O'z tilini yo'qotgan har qanday millat o'zligidan judo bo'lishi muqarrar" deb bot-bot ta'kidlamagan. Yuqoridagi so'zlar-ga e'tibor qaratadigan bo'lsak, "O'z tilini yo'qotgan har qanday millat o'zligidan judo bo'lishi muqarrar" - deyilgan. Demakki, o'zligini yo'qotgan millatda aynan ma'naviy-ahloqiy tarbiya yetarli bo'lmasligini yana bir bor anglaymiz.

Bejizga biz ona vatan, ona tuproq, ona tili deb atamaymiz, chunki ular kishi hayotida boshqa narsalar bilan tenglab bo'lmay-digan, qiyoslanmaydigan bebaho qiymatga ega bo'lgan tushunchalardir. Kishi uchun kindik qoni to'kilgan joy ona vatan bo'lganidek, ilk bor ma'lum ma'noga ega bo'lgan so'z aytgan tili uning uchun

ona tili deb ataladi. Dunyoga keltirgan zot ona, biz tug'ilgan makon Vatan bitta bo'lgani kabi til ham yagonadir. Shuning uchun ham barcha xalqlar o'z tilini ardoqlab ona tili deb ataydi.

Kishining vatani, kindik qoni to'kilgan makon, uni o'z vatanida bog'lab turganidek xuddi ona tili ham uning o'zligini eslatib turadi. Shuni alohida ta'kidlash joizki, har bir narsa kishi uchun ma'lum ma'noda tarbiyaviy ahamiyatga ega. Shunday ekan biz o'zbek millatining o'z ona tilimiz, o'zbek tili, ham o'zining talaygina tarbiyaviy ahamiyatiga ega. Buni biz tilimizning boy imkoniyatlarida ham ko'rishimiz mumkin. O'zbek tiliga davlat tili maqomi berilgani mustaqilligimizga qo'yil-gan ilk qadam bo'lganidek, ona tilini mukammal o'rganish kishining barkamol shaxs sifatida shakllanishi uchun ilk bosqichdir. Bugungi kunda chet tillarini bilish zamon talabi bo'lib borayotgan bir davrda ona tilini bilmasdan hech qanday tilni o'rganish mumkinmasligini alohida ta'kidlab o'tish mumkin.

Chunki har qanday chet tilini biz, avvalo, ona tilimiz orqaligina o'rganishimiz mumkin, qolaversa, o'z tilida tushuncha va predmet birligini bilmagan kishi o'zga tilni o'rganishi mumkin emas. Til - millatning ma'naviy boyligi bo'lishi bilan bir qatorda xalqning madaniyati, urf-odati, uning turmush tarzi hamda tarixi hamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.G'ulomova M.X., Sobirova N.K. Yangi innovatsion texnologiya yordamida ta'lim samaradorligini oshirish usullari – T.: 2009

2.Sayidaxmedov N. Pedagogik amaliyotda yangi texnologiyalarni qo'llash namunalari. – T.: RTM, 2000. – 46 b.

3.G'ulomova M. X., Sobirova N. K. Yangi innovatsion texnologiya yordamida ta'lim samaradorligini oshirish usullari // Innovatsiya o'quv jarayonida (tezislar to'plami). -T.: 2009.- 106 b.